

6. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [Electronic resource]. – Access mode : <http://ukrstat.gov.ua>. 7. Ilich L. M. *Efektivnist vidtvorennia trudovoho potentsialu Ukrainy : monohrafiia* [Effectiveness of Labor Potential Reproduction of Ukraine : monograph] / L. M. Ilich. – Kyiv : Enerhiia plus, 2007. – 212 p. 8. Statystychnyi komitet Yevropeiskoho Soiuzu – Yevrostat [Electronic resource]. – Access mode : http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=demo_frate&lang=en. 9. Naseleння Ukrainy. Narodzhuvanist v Ukraini u konteksti suspilno-transformatsiinykh protsesiv [Electronic resource]. – Kyiv : ADEF-Ukraina 2008. – 288 p. – Access mode : http://www.idss.org.ua/monografii/Book-Naselenie_.pdf. 10. Demohrafichnyi shchorichnyk "Naseleння Ukrainy za 2014 rik" [Electronic resource] / Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. – Access mode : <http://www.ukrstat.gov.ua>. 11. Sereda H. V. *Problemy vidtvorennia robochoi syly v konteksti intehtatsii Ukrainy do YeS* [Problems of Workforce Reproduction in the Context of Integration of Ukraine into the EU] / H. V. Sereda // Formuvannia rynkovoi ekonomiky : zb. nauk. prats. Spets. vyp. materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. "Demohrafichnyi rozvytok Ukrainy ta priorytetni zavdannia demohrafichnoi polityky". Vol. 2. Demohrafichni aspekty rehuliuвання ta vidtvorennia trudovoho potentsialu. – Kyiv : KNEU, 2006. – P. 212–226. 12. *Liudskyi rozvytok v Ukraini: minimizatsiia sotsialnykh ryzykiv : kolektyvna naukovo-analitychna monohrafiia* [Human Development in Ukraine: Minimization of Social Risks : collective scientific and analytical monograph] / za red. E. M. Libanovoi. – Kyiv : In-t demohrafii ta sotsialnykh doslidzhen im. M. V. Ptukhy NAN Ukrainy, Derzhkomstat Ukrainy, 2010. – 496 p. 13. Diehtiar A. *Napriamy derzhavnoi demohrafichnoi polityky u sferi polipshennia stanu zdorovia ta pidvysychennia tryvalosti zhyttia naseleння Ukrainy* [Areas of State Demographic Policy in Improving Health and Increasing Life Expectancy in Ukraine] / A. Diehtiar, O. Perebeinos // Publichne upravlinnia: teoriia ta praktyka : zb. nauk. pr. / Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy, Kharkiv. rehion. in-t derzh. upr., Asots. d-riv nauk z derzh. upr. – Kharkiv, 2012. – No. 3. – P. 60–65. 14. Novikov V. Sotsialni naslidky Yevrointehratsii Ukrainy. Systema okhorony zdorovia [Electronic resource] / V. Novikov, K. Nykoniuk. – Access mode : <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/09542.pdf>. 15. Analiz systemy okhorony zdorovia Ukrainy – 2011 / L. Tarantino, S. Chankova, E. Pribl et al. – Madrid : Proekt Systemy okhorony zdorovia 2020, Abt Associates Inc. – 179 p. 16. Stratehiia demohrafichnoho rozvytku v period do 2015 r.,

zatverdzhena postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24 chervnia 2006 r. No. 879 // Ofitsiyni visnyk Ukrainy. – 2006. – No. 26. – P. 161. 17. Popchenko T. P. *Derzhavna polityka shchodo reformuvannia systemy okhorony zdorovia yak shliakh do zberezhennta ta zmitsnennia zdorovia naseleння* [State Policy on Health Care Reform as a Way to Preserve and Strengthen Population Health] [Electronic resource] / T. P. Popchenko. – Access mode : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_du/2011_1/files/DU11_46.pdf. 18. Medyanik N. V. Natsionalno-globalnye imperativy ustoichivogo rozvitiya obshchestva / N. V. Medyanik, Y. S. Shtapova // Aktualni problemy ekonomiky. – Kyiv, 2015. – No. 8 (170). – P. 24–35. 19. Deineka T. A. *Superechnosti suchasnoi tekhniko-ekonomichnoi paradyhmy v umovakh informatsiinoi hlobalizatsii* [Contradictions of the modern technical and economic paradigm in the information globalization] / T. A. Deineka // Ekonomika rozvytku. – 2015. – No. 4. – P. 13–21.

Інформація про автора

Мартинова Лілія Борисівна – канд. філол. наук, доцент, докторант кафедри міжнародних економічних відносин Хмельницького національного університету (вул. Інститутська, 11, м. Хмельницький, Україна, 29016, e-mail: liliyamartynova@gmail.com).

Информация об авторе

Мартинова Лилия Борисовна – канд. філол. наук, доцент, докторант кафедри міжнародних економічних відносин Хмельницького національного університету (вул. Інститутська, 11, г. Хмельницький, Україна, 29016, e-mail: liliyamartynova@gmail.com).

Information about the author

L. Martynova – PhD in Philology, Associate Professor, doctoral student of International Economic Relations Department of Khmelnytskyi National University (11 Instyutska St., Khmelnytskyi, Ukraine, 29016, e-mail: liliyamartynova@gmail.com).

Стаття надійшла до ред.
31.10.2016 р.

УДК 338.242.42

JEL Classification: E22; O31

ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНІ ІМПЕРАТИВИ СУЧАСНОЇ СТРУКТУРНОЇ ПОЛІТИКИ

**Піддубна Л. І.
Горобинська М. В.**

Визначено особливості структурної політики країн, що мають високий рівень конкурентоспроможності. Розглянуто роль держави як головного суб'єкта структурних перетворень. Проаналізовано та узагальнено недоліки й загрозові тенденції структурних процесів України, що обумовлюють низький рівень національної конкурентоспроможності, а саме: поступову деіндустріалізацію економіки; технологічну відсталість; відсутність комплексної державної стратегії інтеграції України у світогосподарський простір і погджену структурної політики.

Наведено приклади використання технологій інноваційного "стрибка" і проривних технологій у структурній політиці інших країн (зокрема Словаччини) як цілісної єдності матеріальних ресурсів, ідей та оригінальних

управлінських рішень. Зазначені управлінські технології дозволяють здійснити технологічний прорив і підвищити конкурентоспроможність національної економіки в умовах край обмежених фінансових та часових ресурсів.

Унаслідок інвестиційно-інноваційних обмежень, прорив української економіки до світового рівня конкурентоспроможності за багатьма напрямками є проблематичним. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є використання у структурній політиці проривних технологій, що передбачають побудову механізму управління з інвестиційно-інноваційним модулем.

Запропоновано модель інвестиційно-інноваційного модуля прориву, що є інтегрованою сукупністю трьох контурів управління: інформаційно-параметричного, організаційного та функціонального. Разом ці контури забезпечують моніторинг, визначення пріоритетних напрямів, технологію інноваційного прориву, реалізацію й контроль за виконанням структурної політики, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності держави та її суб'єктів господарювання.

Ключові слова: структурна політика, конкурентоспроможність економічних систем, управлінські технології інноваційного "стрибка", інвестиційно-інноваційний модуль прориву.

ИНВЕСТИЦИОННО-ИННОВАЦИОННЫЕ ИМПЕРАТИВЫ СОВРЕМЕННОЙ СТРУКТУРНОЙ ПОЛИТИКИ

**Поддубная Л. И.
Горобинская М. В.**

Определены особенности структурной политики стран, имеющих высокий уровень конкурентоспособности. Рассмотрена роль государства как главного субъекта структурных преобразований. Проанализированы и обобщены недостатки и угрожающие тенденции структурных процессов, обуславливающие низкий уровень национальной конкурентоспособности, а именно: постепенная деиндустриализация экономики; технологическая отсталость; отсутствие комплексной государственной стратегии интеграции Украины в мировое хозяйственное пространство и согласованной структурной политики.

Приведены примеры использования технологий инновационного "прыжка" и прорывных технологий в структурной политике других стран (в частности Словакии) как целостного единства материальных ресурсов, идей и оригинальных управленческих решений. Указанные управленческие технологии позволяют осуществить технологический прорыв и повысить конкурентоспособность национальной экономики в условиях крайне ограниченных финансовых и временных ресурсов.

В силу инвестиционно-инновационных ограничений, прорыв украинской экономики к мировому уровню конкурентоспособности по многим направлениям является проблематичным. Одним из путей решения этой проблемы является использование в структурной политике прорывных технологий, предполагающих построение механизма управления инвестиционно-инновационным модулем.

Предложена модель инвестиционно-инновационного модуля прорыва, которая является интегрированной совокупностью трех контуров управления: информационно-параметрического, организационного и функционального. Вместе эти контуры обеспечивают мониторинг, определение приоритетных направлений, технологию инновационного прорыва, реализацию и контроль выполнения структурной политики, что способствует повышению конкурентоспособности государства и его субъектов хозяйствования.

Ключевые слова: структурная политика, конкурентоспособность экономических систем, управленческие технологии инновационного "прыжка", инвестиционно-инновационный модуль прорыва.

THE INVESTMENT AND INNOVATION IMPERATIVES OF THE MODERN STRUCTURAL POLICY

**L. Pidubna
M. Gorobynska**

The characteristics of the structural policies of countries with a high level of competitiveness have been determined. The role of the state as the main subject of structural reforms has been examined. The following shortcomings and threatening trends in the structural processes of Ukraine which cause a low level of national competitiveness have been analyzed and summarized: the gradual deindustrialization of the economy; technological backwardness; lack of a comprehensive state strategy for Ukraine's integration into the world economic space and missing coherent structural policy.

The examples of the use of innovative "leap" technologies and breakthrough technologies as an integral unity of material resources, ideas and original management decisions in the structural policies of other countries (particularly in Slovakia) have been supplied. These management technologies make possible a technological breakthrough and higher competitiveness of the national economy in the face of highly limited financial and time resources.

Due to many investment and innovation limitations of the Ukrainian economy its breakthrough to global competitiveness in many areas is problematic. A possible solution to this problem is using breakthrough technologies in the structural policy which imply the development of a mechanism for managing an investment and innovation module.

A model of the investment and innovation breakthrough module has been proposed, which is an integrated set of three control loops: parametric information, organizational and functional. Together these loops provide monitoring, identification of priority areas, an innovative breakthrough technology, implementation and monitoring of the structural policy which promotes the growth of competitiveness of the state and its economic entities.

Keywords: structural policy, competitiveness of economic systems, innovative "leap" management technologies, investment and innovation breakthrough module.

Економічні питання, що розглядаються Все-світнім економічним форумом, є відображенням актуальних тенденцій світового розвитку та сучасних напрямів економічного дискурсу. Ситуацію у глобальній науково-технологічній сфері, що була головною темою 46-го Всесвітнього економічного форуму в Давосі, визначено як початок четвертої промислової революції, що в недалекому майбутньому докорінно змінить усі галузі науки і промисловості та призведе до переформатування усталених світогосподарських зв'язків і світового розподілу праці [1]. Розуміння та усвідомлення цих перетворень привело до формування структурної політики розвинених країн виключно через призму підвищення інноваційно-технологічної складової їхніх економічних систем, що є необхідною умовою збереження лідерських позицій у XXI сторіччі. Для України й решти країн, які прагнуть здійснити прорив до світового рівня конкурентоспроможності, використання інноваційної складової має стати імперативом економічного розвитку, тобто беззастережною, категоричною вимогою сьогодення.

Вагомий внесок у дослідження інноваційної та інвестиційної складової промислової політики зроблено в наукових працях таких видатних економістів, як: Й. А. Шумпетер, Р. М. Солоу, І. Амоша, В. М. Геєць, М. О. Кизим, Ю. В. Кіндзерський, Л. І. Федулова, П. Т. Бубенко, І. П. Булеєв [2–10]. Але недостатньо розробленими залишаються питання побудови управлінського механізму та управлінських технологій, які б дозволили здійснити прорив до світового рівня конкурентоспроможності й забезпечити прогресивні зрушення у промисловій структурі без залучення значних коштів та в незначний проміжок часу.

Метою статті є визначення особливостей структурної політики країн-лідерів економічного розвитку та використання управлінських технологій інноваційного "стрибка", які можна використовувати в умовах обмежених фінансових і часових ресурсів, що є характерними для української економіки та вітчизняних підприємств.

Засновник і президент Всесвітнього економічного форуму швейцарський економіст Клаус Мартін Шваб характеризує четверту промислову революцію як "злиття технологій та стирання граней між фізич-

ними, цифровими та біологічними сферами" [11]. Згідно з німецькою концепцією "Індустрія 4.0", яка є основою четвертої промислової революції, засобом забезпечення конкурентоспроможності підприємств обробної промисловості є "посилена інтеграція кіберфізичних систем у заводські процеси". Це приведе до створення новітніх виробничих систем, які мають властивості самоорганізації, надгнучкості та здатності повною мірою реалізувати синергетичний потенціал технологічного розвитку

Однак створення "розумних виробництв" рішуче потребує нових матеріалів, нових засобів праці, нових технологій, нових мовних платформ для спілкування кібермашин різних корпорацій, розроблення нових засобів кібербезпеки, нарешті принципово нових організаційних форм та методів управління виробництвом [11].

Зазначені тенденції приводять до все більшого посилення значущості саме інтелектуальних та інноваційних факторів конкурентоспроможності макро- та мікроекономічних систем. Так, якщо у США з 1920 до 1957 року приріст національного доходу за рахунок технологічної та інноваційної складової становив близько 40 %, то останніми десятиріччями цей показник наближається до 90 % [12]. У листопаді 2015 року було опубліковано чергову доповідь ЮНЕСКО присвячену світовому розвитку науки: UNESCO ScienceReport: towards 2030 [13]. У ній було наголошено, що однією зі сталих тенденцій сьогодення є усвідомлення багатьма країнами розвитку науки як головного чинника розвитку економіки. Цей висновок підтверджено збільшенням витрат на фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (НДДКР) на 30,7 % за період із 2007 до 2013 року, що випередило зростання глобального валового внутрішнього продукту (ВВП), котрий виріс на 20 % за аналогічний проміжок часу [13].

Активне використання технологічних та інноваційних чинників економічного розвитку, державна підтримка високотехнологічних виробництв та інноваційно-активних підприємств є невід'ємною складовою частиною сучасної структурної політики країн, які отримують інноваційну ренту та посідають вищі місця у світовому рейтингу конкурентоспроможності.

Наприклад, уряд Німеччини у 2012 році затвердив план дій Високотехнологічної стратегії – 2020, мета якої закріпити Німеччину як провідного постачальника наукових та технічних рішень у таких галузях, як клімат і енергетика, здоров'я і харчування, мобільність, безпека, комунікації [11].

Розроблення систем управління конкурентоспроможністю мікроекономічних систем теж неможливе без урахування зазначених чинників. У розвинених країнах усвідомлення бізнесом ролі інновацій привело до збільшення обсягів недержавного фінансування науки та підвищення інноваційної активності підприємств і корпорацій (50 – 80 % від загальної кількості). Обсяги реалізації в компаніях, які належать до Топ-10 світових лідерів за інноваційною активністю, щорічно зростають на 45 – 54 %, а прибутковість реалізації перебуває на рівні 70 % [14].

Сучасна Україна стрімко втрачає конкурентні позиції на світових ринках в інноваційній сфері. Глибоке падіння промислового виробництва загалом і наукомістких виробництв інвестиційного спрямування зокрема веде до деградації та деіндустріалізації національної економіки. Питома вага промисловості у структурі ВВП постійно скорочується. Тривалий час зменшується роль переробної промисловості у створенні ВВП країни, що свідчить про ознаки економічного занепаду й технологічної відсталості. У структурі промисловості переважають сировинно-добувні та низькотехнологічні виробництва. На світових ринках промислових товарів країну представлено, переважно, сировинно-добувними та низькотехнологічними видами продукції. Так, на добувну промисловість і низькотехнологічні виробництва переробної промисловості припадає близько 60 % чистих доходів від реалізації промислової продукції, а на середньо-високотехнологічні та високотехнологічні – менш ніж 15 %. Також зменшується експорт промислових товарів, скорочуються податкові доходи бюджету, що поглиблює фінансову та валютну нестабільність економіки [15].

За 2015 рік експорт товарів України до країн ЄС становив 13 017,5 млн дол. США та зменшився, порівняно із 2014 роком, на 23,4 % (на 3 985,4 млн дол.), імпорт – відповідно, 15 343,8 млн дол. і зменшився на 27,2% (на 5 725,3 млн дол.). Негативне сальдо становило 2 326,3 млн дол. (у 2014 році також негативне – 4 066,2 млн дол.).

Найбільші обсяги експорту до країн ЄС становили: продукція агропромислового комплексу та харчової промисловості – 31,2 % від загального обсягу експорту, чорні метали та вироби з них – 22,2 %, електричні та механічні машини – 13,8 %.

Найвагоміші обсяги імпорту товарів із країн ЄС становили: палива мінеральні – 22,3 % від загального обсягу імпорту, механічні та електричні машини – 17,4 %, продукція хімічної та пов'язаних із нею галузей промисловості – 17,2 %, товари агропромислового комплексу та харчової промисловості – 9,8 % [16].

На порозі четвертої технологічної революції, на жаль, біля 60 % виробленої продукції України припадає на III технологічний уклад – чорну металургію, оброблення металу, будівельні матеріали, деревообробну та целюлозно-паперову промисловість, а 36 % продукції – на IV уклад. На цей час у регіонах України за показником виробництва продукції V та VI технологічні уклади становлять близько 4 %, із них VI – менше ніж 0,1 %. Подібну тенденцію простежують і в майбутньому, оскільки 70 % фінансування науково-технічних розробок надають напрямам IV технологічного укладу і тільки 23 % – V [17].

Україні конче необхідно подолати значне відставання за рівнем інноваційної активності підприємств, порівняно з розвиненими країнами світу, і, насамперед, із країнами ЄС. В Україні цей показник не перевищує 20 % (за даними обстежень інноваційної діяльності), тоді як середній показник по ЄС, уже не кажучи про країни, які є інноваційними лідерами, становить 44 % [18]. Не відповідають інноваційному курсу й низькі витрати на дослідження та розроблення, особливо у промисловості України.

У доповіді "Інноваційна Україна 2020", підготовленій НАН України у 2015 році, було зазначено найбільш вагомими риси інноваційного стану країни. Протягом 2006 – 2015 рр. в Україні проведено три обстеження інноваційної діяльності (перше – 2006 – 2008 рр., друге – 2008 – 2010 рр. і третє – 2010 – 2012 рр.). Сектор інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в Україні є галуззю національної економіки, що динамічно розвивається. За даними Державного комітету статистики, у 2014 році частка сфери ІКТ у ВВП становила 1,42 %. Основні показники розвитку свідчать про позитивну динаміку за кількістю підприємств, кількістю зайнятих та обсягом реалізованої продукції підгалузей ІКТ [18].

Основними характеристиками нинішнього етапу інноваційного процесу в сільськогосподарських підприємствах України визначено таке: достатньо високий рівень інноваційної активності підприємств (57 % у рослинництві та 30 % у тваринництві); обмежене використання сільгоспідприємствами власних інноваційних розробок (як щодо ресурсів, так і технологій). Вітчизняні агровиробники нині, переважно, є користувачами або адаптують до власних умов розробки зарубіжних спеціалізованих організацій.

Інноваційні процеси у промисловості мають, переважно, екстенсивний характер, і нові види продукції освоюють, в основному, шляхом використання науково-технічних надбань попередніх років. Частка України у світовому обсязі торгівлі високотехнологічною наукомісткою продукцією залишається дуже незначною – лише 0,1 %, що на порядок менше, ніж у Польщі, і на 2 порядки – ніж у Німеччині. У загальному обсязі реалізованої продукції переробної промисловості частка видів діяльності з високим рівнем технологій у 2013 році становила лише 3,9 %. Значною мірою це є наслідком структурних диспропорцій в інвестиційній діяльності. Так, у 2011 – 2013 рр.

на види економічної діяльності з високим рівнем технологій припадало лише 2,0 – 3,3 % витрат на капітальні інвестиції переробної промисловості, а з низьким – 39,4 – 40,6 %.

Рівень інноваційності продукції як співвідношення частки інноваційної в загальному обсязі реалізованої продукції у промисловості України становив 3,8 % у 2011 році, 3,3 % у 2013 році, і лише 1,54 % у 2015 році. Рівень наукомісткості виробництва відображає частку витрат на дослідження й розроблення в загальному обсязі реалізованої продукції. Значення цього показника в Україні залишається низьким. Більше того, його динаміка у промисловості останніми роками була негативною.

Загальна кількість упровадження нових видів технологічних процесів у промисловості України у 2012 році становила 2 188 процесів, у 2013 році – 1 576 процесів, а у 2015 році – лише 1 217 нових технологічних процесів. Обсяги впровадження виробництва інноваційних видів продукції у 2015 році зменшилися, порівняно із 2014 роком, до 3 136 назв або на 14 %.

Як результат бездіяльності щодо інноваційного спрямування постійно знижується технологічна схильність української економіки до адаптації та використання технологій для підняття ефективності та сприяння інноваціям (таблиця).

Таблиця

**Рейтинг України за інноваційними складовими індексу глобальної конкурентоспроможності [1]
[Ukraine's rating based on the innovative components of the Global Competitiveness Index [1]]**

Показники	Рейтинги	
	2008 – 2009 рр. (серед 134 країн)	2015 – 2016 рр. (серед 140 країн)
Технологічна готовність	65 (3,4 бала)	86 (3,4 бала)
наявність новітніх технологій	82	96
освоєння технологій фірмами	80	100
прямі іноземні технології та технологічний трансферт	100	117
Інтернет-користувачі в розрахунку на 100 осіб	62	80
кількість абонентів широкосмугового доступу в розрахунку на 100 осіб	68	72
Складові індексу інноваційності	52 (3,4 бала)	54 (3,3 бала)
здатність до інновацій	31	52
якість наукових установ	48	43
співробітництво університетів та промисловості у сфері ДІР	49	74
державні закупівлі технологічної продукції	112	98
забезпеченість інженерними кадрами та вченими	54	29

Формування дієвої структурної політики та стратегії підвищення міжнародної конкурентоспроможності української економіки неможливе без урахування надзвичайної обмеженості фінансових і часових ресурсів. Унаслідок інвестиційно-інноваційних обмежень, прорив української економіки до світового рівня конкурентоспроможності за багатьма напрямками є проблематичним. Імперативом стає використання управлінських технологій інноваційного "стрибка", що мають стати домінуючими як на рівні державного управління, так і у світогляді топ-менеджменту вітчизняних підприємств.

Історичними прикладами використання проривних технологій у структурній політиці є досвід японського управління конкурентоспроможністю у 50 – 60 рр. ХХ століття та економічне відродження Німеччини після Другої світової війни [19; 20]. Проривну функцію управлінської науки в умовах нової конкуренції було використано і у США під час переходу до науково-технологічної парадигми розвитку та підвищення конкурентоспроможності.

Структуротвірну роль у системах управління економічним розвитком цих країн відіграла технологія прориву як цілісна єдність матеріальних ресурсів, ідей та оригінальних управлінських рішень. Її особливості визначено метою та спрямованістю дій. Якщо в межах традиційного менеджменту управлінські рішення розгортаються за принципом "для того, щоб", то в межах проривних технологій та інвестиційно-інноваційного модуля їх визначено принципом "унаслідок того, що". Це робить можливим подолання принципу безперервності Візера, згідно з яким вибір вектора розвитку національної економіки здійснюють, відповідно до "історії" середовища та характеру притаманних йому взаємозв'язків.

Головна мета інвестиційно-інноваційного модуля полягає у досягненні/перевищенні світових стандартів конкурентоспроможності на основі моніторингу, ранжування та вибору пріоритетів науково-технологічного розвитку України. Системна оцінка ефективності наявного науково-технологічного потенціалу має визначати модульну схему "паспортизації" національних програм інноваційно-технологічного розвитку України. За селективної фінансової підтримки реалізація навіть окремих із них (наприклад, у розробленні нових поколінь авіатехнологій, нових виробничих технологій, ІТ-технологій тощо) здатна забезпечити технологічну базу першого етапу прориву та створити плацдарм для включення точок зростання української економіки до світових технологічних мереж та комплексів.

Наведена на рисунку модель інвестиційно-інноваційного модуля прориву до світового рівня конкурентоспроможності відображає його як інтегровану сукупність трьох контурів системи управління – інформаційно-параметричного, організаційного та функціонального [21].

Інформаційно-параметричний контур визначає необхідні для технологічного прориву параметри

нововведення, які відповідають (або перевищують) світовий рівень новизни, що створює підґрунтя для ухвалення рішень щодо визначення пріоритетних науково-технологічних напрямів прориву.

Найважливішим моментом у формуванні інформаційно-параметричного контуру є інформаційне забезпечення робіт зі стандартизації і, передусім, формування першоджерел міжнародного технологічного регулювання та каталогів стандартів, які обов'язково мають містити екологічні вимоги. Ураховуючи, що вітчизняна система стандартизації створювалася у складних умовах трансформаційних перетворень, нестабільної фінансової й економічної ситуації та на основі розгалуженої системи стандартизації колишнього СРСР, у процесі формування інформаційно-параметричного контуру важливого значення набуває розширення співробітництва з міжнародними організаціями і, зокрема, системами стандартизації країн Європейського Союзу.

Організаційний контур забезпечує ранжування, оцінювання та вибір пріоритетних науково-технічних програм, комплексне погодження організаційних та соціально-економічних заходів.

Формування організаційного контуру потребує створення в Україні єдиного органу, відповідального за координацію робіт, у виборі стратегічних напрямів інноваційно-технологічного прориву та визначення перспективних підприємств і виробництв.

Функціональний контур забезпечує погодження та реалізацію всіх стадій інноваційного процесу – від планування (проектуювання) до ринкового споживання інноваційного продукту.

У сукупності три контури системи управління інноваційним модулем забезпечують моніторинг, визначення пріоритетних напрямів, технологію інноваційного прориву, реалізацію й контроль за виконанням стратегії прориву до світового рівня конкурентоспроможності.

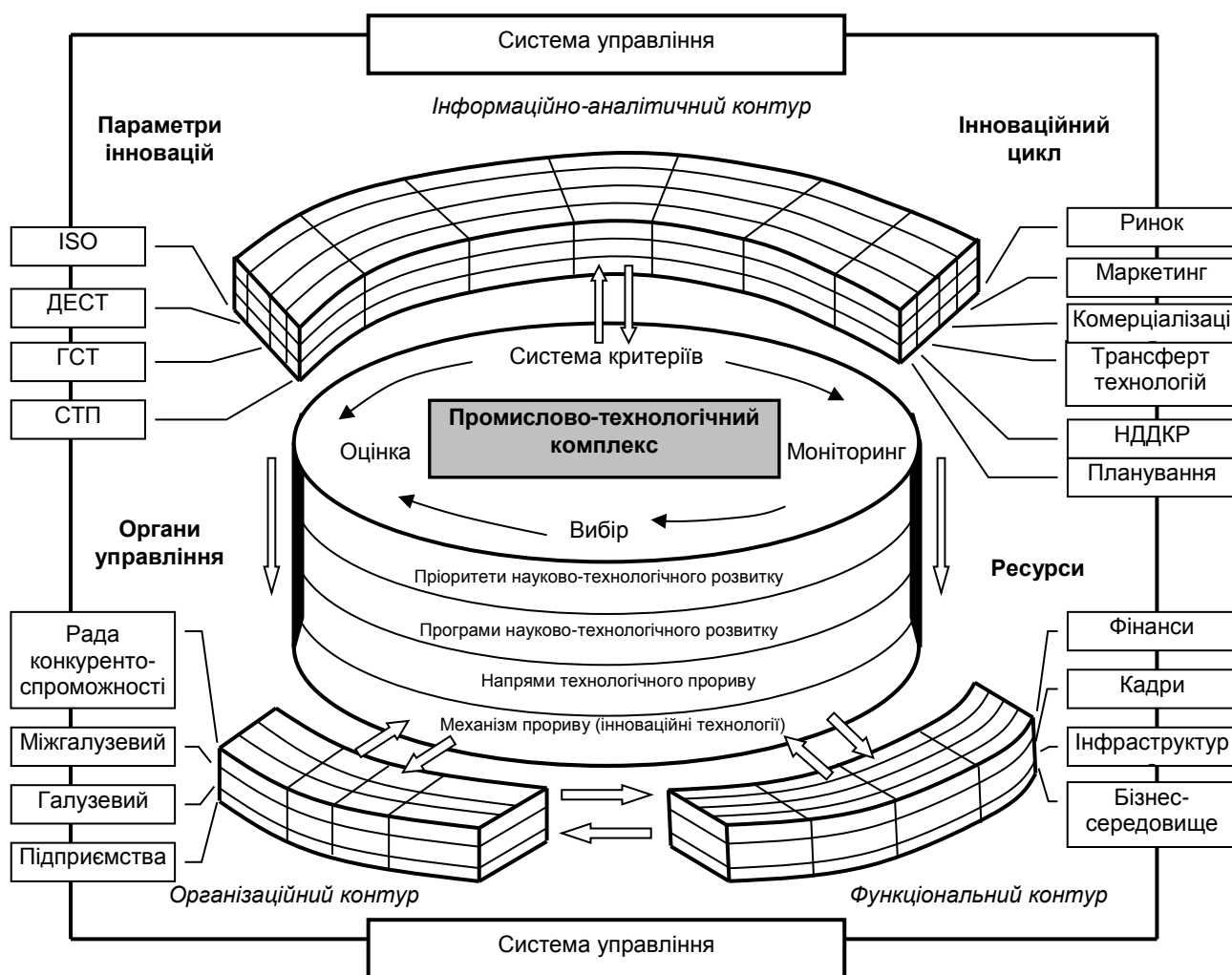

Рис. Модель формування інноваційно-технологічного модуля прориву до світового рівня конкурентоспроможності [21]

[The model of forming the innovation and technological module providing a breakthrough to the world-class competitiveness [21]]

Аналіз та узагальнення світового досвіду інкорпорування проривних технологій у механізми синтезу систем управління національною конкурентоспроможністю свідчить про їхній швидкий ефект та значну результативність. Так, Друга світова війна справила руйнівний вплив на економіку Японії, але вже в 1968 році, тобто через 20 років після війни, за розміром валового національного продукту країна посіла третє місце у світі, після США та СРСР. Уряду Німеччини, що впроваджував проривні реформи Л. Ерхарда, знадобилося лише 12 років, щоб потроїти валовий внутрішній продукт (ВВП) країни в 1950 – 1962 рр. [22].

Ускладнення економічного середовища, підвищення його мінливості, турбулентності та невизначеності ставлять певні вимоги до сучасної структурної політики країн та підвищують значущість управлінських технологій інноваційного "стрибка" саме через їхню можливість досягати значних структурних зрушень за короткий проміжок часу [23].

Сучасним прикладом використання проривних технологій та інвестиційно-інноваційного модуля прориву для досягнення світового рівня конкурентоспроможності окремого регіону є створення технопарку в с. Кехнец Кошицької області Словаччини.

Минуле Словаччини має багато спільного з Україною. Незалежність країни було проголошено в 1993 році, але Словаччина подолала велику частину складного переходу від централізованої планової економіки до ринкової та змогла за дуже короткий час (2002 – 2005 рр.) переорієнтуватися на західний ринок. Зараз це індустріально-аграрна країна, що посідає друге місце (після Польщі) за динамікою економічного зростання серед країн ЄС.

Згідно з дослідженням Німецької торговельної палати, близько половини німецьких інвесторів розглядають Словаччину як найкраще місце для інвестицій. До моменту розпаду Чехословаччини на початку 1990-х рр. на території Словаччини було відсутнє виробництво автомобілів, а у Братиславі знаходився тільки Братиславський автозавод, що випускав комплектуючі для чеських автомобілів Skoda. У кінці 1990-х і початку 2000-х рр. держава стала вживати серйозних заходів для залучення інвестицій за рахунок податкових пільг і допомоги інвесторам, завдяки цьому почалося будівництво великими іноземними ТНК автомобільних заводів на території країни. Країна поступово стала лідером у залученні прямих іноземних інвестицій в автомобільну галузь серед країн Центральної Європи. Було побудовано заводи компаній Volkswagen у Братиславі (на території корпусів Братиславського автозаводу), PSA Peugeot Citroën і Kia Motors. Словаччина надала Peugeot 50 тис. дол. пільг на кожне створене робоче місце, а Kia Motors – 86 тис. дол.

У 2008 році Словаччина посіла перше місце у світі з виробництва автомобілів на душу населення, за населення країни 5,4 млн осіб у 2011 році було вироблено майже 640 тис. автомобілів, основну

частину яких було експортовано в інші країни Європи (частка автомобілів в експорті країни перевищила 25 %). Словаччина стала одним із найпотужніших автовиробників Європи, забезпечуючи створення 8 – 10 % внутрішнього валового продукту та понад 20 % промислового виробництва [24].

На території Словаччини існують певні регіональні розбіжності розвитку регіонів. Згідно з даними статистичного агентства Євростат, опублікованих 26 лютого 2014 року, показник валового внутрішнього продукту на душу населення у Братиславському регіоні у 2011 році дорівнював 186 % від середнього показника по ЄС (п'яте місце серед країн-членів Євросоюзу). Серед 75 регіонів ЄС, у яких ВВП на душу населення у 2011 році був нижчим за 75 % (середній по ЄС), перебувають усі словацькі регіони, за винятком Братислави, а саме: Західна Словаччина (72 %), Середня Словаччина (59 %) і Східна Словаччина (51 %) [25]. ВВП на душу населення Словаччини у 2015 році становив \$28 271 [26]. Тому в цей час, згідно з рекомендаціями Європейської комісії з усунення регіональних відмінностей, у Словаччині приділено підвищену увагу будівництву технопарків (елементу інноваційної інфраструктури), особливо у Східній Словаччині, де соціальна та економічна ситуація набагато гірша, порівняно з високорозвиненими регіонами ЄС. У розвинених країнах технопарки, університети-інкубатори, технополіси, диверсифіковані наукові зони дістають все більшого поширення. Кожна з них є потужним науково-технічним комплексом, що опрацьовує інноваційні ідеї та проекти, які прискорено впроваджують нововведення.

Технопарк у Кехнеці вважають одним із найбільш добре підготовлених для прийняття інвесторів у Словаччині щодо виконання всіх необхідних умов для підприємців. У технопарку с. Кехнец облаштувалося 19 компаній – 15 зарубіжних і 4 словацьких підприємства, із них: американські компанії MOLEX, GETRAGFORDTransmissions, CrownHoldings; німецька компанія HANDTMANN; австрійська компанія SchellingAnlagenbauGmbH; бельгійська компанія GILBOS; шведська фірма SWEP; італійська компанія PadovaniGroup та ін. [27]. Більшість інвестиційних ресурсів, залучених до технопарку, було розміщено в технологічних секторах обробної промисловості.

Привабливість регіону Кехнец для інвестицій, з одного боку, залежить від технічної, соціальної, юридичної підготовленості інфраструктури цієї території, а з іншого – є прямим наслідком інтенсивного розвитку регіону [25]. Переваги розташування цього технопарку такі: технопарк знаходиться за 18 км від міста Кошице, другого за величиною міста у Словаччині, де розташовано головні фінансові установи, міжнародні торговельні та транспортні фірми, органи державного управління, міжнародний аеропорт; шосе, яке перетинає технопарк с. Кехнец, є складовою частиною міжнародного північно-південного коридору Прибалтика – Польща – Словаччина – Угорщина –

Балкани. Інтерес майбутніх інвесторів до технопарку збільшується за рахунок близькості металургійного гіганта USSteel, Košice. Гарантією висококваліфікованої робочої сили є відомі словацькі університети, розміщені в місті Кошиці, і більшість випускників цих навчальних закладів навчаються на технічних спеціальностях. Надзвичайно важливим чинником, що зумовив збільшення вкладень у розвиток технопарку с. Кехнец, є інвестиційно-приваблива вартість будівельних ділянок. Цілеспрямована діяльність у сфері реалізації планів економічного розвитку технопарку сприяє підвищенню конкурентоспроможності регіону Східної Словаччини. Із часу відкриття в технопарк було інвестовано понад 600 млн євро. Було утворено близько 3 000 робочих місць, 7 000 робочих місць у фірмах-постачальниках для підприємств, які знаходяться в технопарку [25].

У цей час у Словаччині існує 71 діючий індустріальний парк, розвитку набули такі галузі промисловості, як: автомобілебудування, електроніка, машинобудування, хімічна промисловість, фармацевтика, інформаційні технології. Серед найбільших нових підприємств у Словаччині також Samsung Electronics (електроніка), Sony (електроніка), Mondi Business Paper (папір), Hydro Aluminium (виробництво алюмінію) і Whirlpool (побутова техніка) [28]. Таким чином, приклад цієї країни засвідчує, що використання управлінських технологій економічного прориву в умовах привабливого інвестиційного клімату дозволяють здійснити технологічний "стрибок" та підвищити конкурентоспроможність національної економіки в умовах край обмежених фінансових та часових ресурсів.

Світовий досвід показує, що в умовах початку четвертої технологічної революції стало економічне зростання держави, можливість досягнення високого рівня конкурентоспроможності підприємств та корпорацій забезпечено, в основному, за рахунок технологій та інноваційного чинника. Якісну технологічну модернізацію вітчизняної економіки можливо здійснити лише за наявності науково обґрунтованої структурної політики, що враховує характер перехідних процесів від індустріального до інформаційного суспільства, особливості матеріалізації глобальних науково-технічних ідей у галузі створення нових технологій, техніки, конструкційних матеріалів. Інвестиційно-інноваційні імперативи сучасної структурної політики має бути забезпечено дієвими механізмами їхньої реалізації, стратегічним вибором напрямів, пріоритетів і моделей інноваційного розвитку. Невідкладна необхідність у прискоренні процесів переходу вітчизняних підприємств і економіки загалом від депресивного стану до сталого довгострокового розвитку і зростання передбачає ефективне використання інноваційного потенціалу України та включення його до світового інноваційного розподілу праці.

Використання управлінських технологій інноваційного "стрибка" неможливе без створення при-

вабливого інвестиційного клімату та впровадження ряду спеціальних стимулів, зокрема системи преференцій в оподатковуванні прибутків, в умовах інноваційного інвестування. Необхідно безпосереднє державне фінансування обсягів науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок, пов'язаних з адаптацією новітніх технологій до конкретних умов виробництва, де впроваджують технологічні інновації. До основних напрямів розвитку інноваційної теорії та практики можна зарахувати використання макроекономічних чинників генерації базисних технологічних винаходів, дифузії науково-технічних нововведень, удосконалювання механізмів державного регулювання інноваційною діяльністю підприємств за допомогою промислової політики. Бінарність наукових понять "генерація – дифузія" має сприяти виходу вітчизняної економіки на вищий світовий рівень науково-технічних досягнень і забезпечувати конкурентоспроможність підприємств промисловості на зовнішніх ринках технологічних продуктів.

Одним із найважливіших інструментів оцінювання та рейтингування інноваційного розвитку країн Європи є інноваційне табло (Innovation Union Scoreboard – IUS), що становить систему показників науково-технічної та інноваційної діяльності й на основі якого розраховують зведений індекс інновацій (Summary Innovation Index – SII) для кожної європейської країни. Статус країни визначають із таких чотирьох можливих, як: інноваційний лідер; активний інноватор; помірний інноватор; інноватор, що формується, – та складають відповідний рейтинг. Україна має статус "інноватор, що формується" зі значенням зведеного індексу 0,206, випереджаючи Болгарію (0,175). Найближчим конкурентом для України є Румунія (0,219). Загалом же значення зведеного індексу інновацій для України є вдвічі меншим за середнє по країнах ЄС (0,544). Це обумовлено наявними проблемами з використанням людського потенціалу, якістю дослідницької інфраструктури, формуванням сталих взаємозв'язків між елементами національної інноваційної системи загалом і слабкою інтегрованістю в міжнародну науково-технічну та інноваційну кооперацію.

Україна має значний освітньо-кваліфікаційний потенціал інноваційного розвитку, що підтверджує значний внесок освітньої складової у високі рейтингові позиції України за індексом людського розвитку. Достатньо високий рейтинг України за загальним індексом глобального таланту (Global Talent Index). У 2014 році Україна посіла 42-ге місце у світовому рейтингу Universitas 21 (єдиному у світі рейтингу національних систем вищої освіти), у тому числі увійшла до Топ-10 країн за видатками на вищу освіту у відсотках від ВВП. Також Україна посідає 38-му позицію за якістю математичної та наукової освіти (Quality of Math and Science Education), за даними Global Competitiveness Report, підготовленим World Economic Forum, випереджаючи такі економічно розвинені країни, як Австрія (37-ме місце), Швеція

(43-тє місце), Польща (51-ше місце) [1]. Це свідчить про існування резервів для забезпечення інноваційного розвитку країни в перспективі, дає підстави для використання освітньо-кваліфікаційного потенціалу, який має стати одним з імперативів економічного розвитку, здійснення прориву до світового рівня конкурентоспроможності України [29].

Таким чином, в умовах нестабільності економіки України, викликаній військово-політичними проблемами, українським обмежених фінансових і, що особливо важливо, часових ресурсів, витрати на модернізацію національної структури потрібно селективно спрямувати в ті високотехнологічні галузі, які зможуть дати значний економічний ефект. Це потребує розроблення ефективної державної інвестиційної та науково-технічної політики й розбудови сучасної виробничо-технологічної інфраструктури.

Зважені рішення щодо вибору обмеженого переліку пріоритетних галузей та їхнє всебічне стимулювання забезпечить технологічну базу першого етапу прориву та створить плацдарм для включення точок зростання української економіки до світового інноваційного розподілу праці.

Такими пріоритетними для країни є галузі, пов'язані з альтернативними джерелами енергії, що дозволить зменшити енергозалежність та енерговитрати; інформаційно-комунікаційний сектор, що і зараз демонструє позитивну динаміку розвитку; агротехнології. Випереджальне формування високотехнологічних виробництв, нанотехнологій, біо- та лазерних технологій можуть забезпечити Україні поштовх до якісної структурної трансформації економіки. Головним завданням уряду є створення комфортного середовища для розвитку інновацій у різних галузях науки, освіти та виробництва, передбачити податкові й економічні пільги для підприємств, що займаються освоєнням у виробництві нової техніки та технологій, стимулювати створення таких особливих економічних зон, як технопарки. Це беззаперечна вимога сьогодення, оскільки в умовах переходу до четвертої технологічної революції немає іншого шляху реалізації сталого висхідного розвитку економічних систем, ніж забезпечення конкурентоспроможності на основі об'єднання ресурсів високотехнологічних виробництв і потенціалу науково-дослідного сектору.

Література: 1. The Global Competitiveness Report 2015 – 2016 [Electronic resource]. – Access mode : <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2015-2016>. 2. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития / Й. А. Шумпетер. – Москва : Директ-Медиа, 2007. – 400 с. 3. Солоу Р. М. Теория роста / Р. М. Солоу // Панорама экономической мысли конца XX столетия ; под ред. Д. Гринауэя. В 3-х т. Т. 1 – Санкт-Петербург : Экономическая школа, 2002. – 668 с. 4. Амоша А. И. Неиндустриализация и новая промышленная политика Украины / А. И. Амоша, В. П. Вишневецкий, Л. А. Збаразская // Экономика промышленности. – 2012. – № 1–2 (57–58). – С. 3–36. 5. Гец В. М. Барьеры на пути развития промышленности на инновационной

основе и возможности их преодоления / В. М. Гец // Экономика Украины. – 2015. – № 1. – С. 4–25. 6. Кизим М. О. Промислова політика та кластеризація економіки України : монографія / М. О. Кизим. – Харків : ВД "ІНЖЕК", 2011. – 304 с. 7. Кіндзерський Ю. В. Промисловість України: стратегія і політика структурно-технологічної модернізації : монографія / Ю. В. Кіндзерський ; НАН України, ДУ "Ін-т екон. та прогнозув. НАН України". – Київ : б. в., 2013. – 536 с. 8. Федулова Л. І. Інноваційна політика / Л. І. Федулова, А. А. Мазаракі, Г. О. Андрощук. – Київ : Вид. КНТЕУ, 2012. – 604 с. 9. Бубенко П. Т. Стратегічне планування та управління інноваційним розвитком: теорія і практика / П. Т. Бубенко // Бізнес Інформ. – 2016. – № 1. – С. 77–80. 10. Булеев И. П. Опыт структурирования промышленности развитых стран и возможность его использования в Украине / И. П. Булеев // Стратегія і механізми регулювання промислового розвитку : зб. наук. праць. – Донецьк : ІЕП НАН України, 2012. – С. 3–29. 11. Industry 4.0 – на порозі наступної промислової революції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://appaau.org.ua>. 12. Комков Н. И. Роль инноваций и технологий в развитии экономики и общества / Н. И. Комков // Проблемы прогнозирования. – 2003. – № 3. – С. 24. 13. UNESCO Science Report: towards 2030 [Electronic resource]. – Access mode : <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002354/235406e.pdf>. 14. The 2013 Global Innovation 1000 Study: navigating the digital future [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.strategyand.pwc.com>. 15. Шовкун І. Асоціація з ЄС диктує необхідність відродити промисловість [Електронний ресурс] / І. Шовкун // Дзеркало тижня. Україна – 2015. – № 38. – Режим доступу : <http://gazeta.dt.ua/promyshliennost/asociaciya-z-yes-diktuyeneobhidnist-vidroditipromislovist>. 16. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>. 17. Савченко В. Ф. Відновлення економічного розвитку на регіональному рівні [Електронний ресурс] / В. Ф. Савченко. – Режим доступу : <http://www.ir.stu.cn.ua>. 18. Інноваційна Україна – 2020 : національна доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця та ін. ; НАН України. – Київ : б. в., 2015. – 336 с. 19. Nakatani I. The Japanese Firm in Transition / I. Nakatani. – Tokyo : Asian Productivity Organization, 1988. – 268 p. 20. Röpke W. Civitas humana. Grundlagen der Gesellschaft und Wirtschaftsreform / W. Röpke. – Erlenbach; Zürich : s. n., 1946. – 192 p. 21. Піддубна Л. І. Управлінські аспекти мобілізації інноваційного ресурсу конкурентоспроможності українських підприємств / Л. І. Піддубна // Вісник економіки транспорту і промисловості : зб. наук. статей. – Харків : УкрДАЗТ, 2012. – № 39. – С. 261–265. 22. Мешкун Л. М. Німецька та шведська моделі побудови соціально-орієнтованої ринкової економіки / Л. М. Мешкун // Науковий вісник ЧДДЕУ. Серія 1 : Економіка – 2014. – Вип. 3 – С. 31–37 ; [Електронне видання]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/NvChdieu_2014_3_6. 23. Пономаренко В. С. Витоки і особливості невизначеностей при прийнятті інвестиційних рішень / В. С. Пономаренко, Л. М. Малярець, О. В. Дорохов // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 4. – С. 151–159 ; [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/APE/2011_4/APE_2011-04/151-159.pdf. 24. Офіційний сайт Європейської асоціації автовиробників (АСЕА). – Режим доступу : <http://www.acea.be>. 25. Вархола М. Технопарки як інструмент усунення регіональних различий согласно рекомендациям Европейского Союза / М. Вархола, Л. Дубовицка // Научный диалог. – 2014. – № 7 (31). – С. 84–94. 26. Index of Economic Freedom 2016 [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.heritage.org/KN2008-2013>. 27. Kechnecké noviny: 2008 – 2013 [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.kechne.sk/clanok/archiv-kechnece-noviny>. 28. Дубовицка Л. Значение технопарков в настоящее время / Л. Дубовицка // Модернізація системи державного управління: теорія та практика : мат. наук. практ. конф. за міжнар. уч. (11 квітня

2014 р.) : у 2-х ч. Ч. 2 / за наук. ред. член-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2014. – С. 362–366. 29. Тищенко В. Ф. Діагностика вектора розвитку економіки знань: регіональний аспект / В. Ф. Тищенко // Економічний часопис-XXI. – 2013. – № 9–10 (1). – С. 31–34 ; [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecchado_2013_9-10\(1\)_9.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecchado_2013_9-10(1)_9.pdf).

References: 1. The Global Competitiveness Report 2015 – 2016 [Electronic resource]. – Access mode : <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2015-2016>. 2. Shumpeter Y. A. Teoriya ekonomicheskogo razvitiya / Y. A. Shumpeter – Moskva : Direkt-Media, 2007. – 400 p. 3. Solou R. M. Teoriya rosta / R. M. Solou // Panorama ekonomicheskoy mysli kontsa XX stoletiya ; pod red. D. Grinaueya. In 3 vol. Vol.1 – Sankt-Peterburg. : Ekonomicheskaya shkola, 2002. – 668 p. 4. Amosha A. I. *Neoindustrializatsiya i novaya promyshlennaya politika Ukrainy* [Neoindustrialization and the new industrial policy of Ukraine] / A. I. Amosha, V. P. Vishnevskiy, L. A. Zbarazskaya // Ekonomika promyshlennosti – 2012. – No. 1–2 (57–58). – P. 3–36. 5. Geets V. M. *Baryery na puti razvitiya promyshlennosti na innovatsionnoy osnove i vozmozhnosti ikh preodoleniya* [Barriers to the development of the industry based on innovation and the possibility of overcoming them] / V. M. Geets // Ekonomika Ukrainy. – 2015. – No. 1. – P. 4–25. 6. Kyzym M. O. *Promyslova polityka ta klasteryzatsiia ekonomiky Ukrainy : monohrafiia* [Industrial policy and clustering of Ukraine's economy : monograph] / M. O. Kyzym. Kharkiv : VD "INZhEK", 2011. – 304 p. 7. Kindzerskyi Yu. V. *Promyslovist Ukrainy: stratehiia i polityka strukturno-tehnologichnoi modernizatsii : monohrafiia* [Industry of Ukraine: strategy and policy of structural and technological modernization : monograph]. / Yu. V. Kindzerskyi ; NAN Ukrainy, DU "In-tut ekon. Ta prohnozuv. NAN Ukrainy". – Kyiv : s. n. 2013. – 536 p. 8. Fedulova L. I. *Innovatsiina polityka* / L. I. Fedulova, A. A. Mazaraki, H. O. Androshchuk. Kyiv : Vyd-vo KNTEU, 2012. – 604 p. 9. Bubenko P. T. *Stratehichne planuvannia ta upravlinnia innovatsiynym rozvytkom: teoriia i praktyka* [Strategic planning and managing innovative development: theory and practice] / P. T. Bubenko // Biznes Inform. – 2016. – No. 1. – P. 77–80. 10. Buleyev I. P. *Opyt strukturirovaniya promyshlennosti rozvitykh stran i vozmozhnost ego ispolzovaniya v Ukraine* [The structured industry of the developed countries and the possibility of using it in Ukraine] / I. P. Buleyev // Stratehiia i mekhanizmy rehuliuvaniya promyslovoho rozvityku : zb. Nauk. prats. – Donetsk : IEP NAN Ukrainy, 2012. – P. 3–29. 11. *Industry 4.0 – na porozni nastupnoi promyslovoi revoliutsii* [Electronic resource]. – Access mode : <http://appau.org.ua>. 12. Komkov N. I. *Rol innovatsiy i tekhnologiy v razvitii ekonomiki i obshchestva* [The role of innovation and technology in economy and society development] / N. I. Komkov // Problemy prognosirovaniya. – 2003. – No. 3. – P. 24. 13. UNESCO Science Report: towards 2030 [Electronic resource]. – Access mode : <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002354/235406e.pdf>. 14. The 2013 Global Innovation 1000 Study: navigating the digital future [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.strategyand.pwc.com>. 15. Shovkun I. *Asotsiatsiia z YeS dykтуie neobkhdnist vidrodyty promyslovist* [The EU Association requires industry revival] [Electronic resource] / I. Shovkun // Dzerkalo tyzhnia. Ukraina. – 2015. – No. 38. – Access mode : <http://gazeta.dt.ua/promyshliennost/asociaciya-z-yes-dyktuyeneobkhdnist-vidrodyty-promislovist>. 16. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy* [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.ukrstat.gov.ua>. 17. Savchenko V. F. *Vidnovlennia ekonomichnoho rozvityku na rehionalnomu rivni* [Economic development recovery at the regional level] [Electronic resource] / V. F. Savchenko. – Access mode : <http://www.ir.stu.cn.ua>. 18. *Innovatsiina Ukraina 2020: natsionalna dopovid / za zah. red. V. M. Heitsia et al.* ; NAN Ukrainy – Kyiv : s. n., 2015. – 336 p. 19. Nakatani I. *The Japanese Firm in Transition* / I. Nakatani. – Tokyo : Asian

Productivity Organization, 1988. – 268 p. 20. Röpke W. *Civitas humana. Grundlagen der Gesellschaft und Wirtschaftsreform* / W. Röpke. – Erlenbach; Zürich : s. n., 1946. – 192 p. 21. Pidubna L. I. *Upravlinski aspekty mobilizatsii innovatsiinoho resursu konkurentospromozhnosti ukrainskykh pidpriemstv* [Management aspects of mobilization of Ukrainian enterprises' competitiveness innovative resource] / L. I. Pidubna // Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti : zb. nauk. statei. – Kharkiv : UkrDAZT, 2012. – No. 39. – P. 261–265. 22. Meshkun L. M. *Nimetska ta shvedska modeli pobudovy sotsialno-orientovanoi rynkovoї ekonomiky* [The German and Swedish models of building a socially oriented market economy] / L. M. Meshkun // Naukovyi visnyk ChDIEU. Seriia 1: Ekonomika. – 2014. – No. 3 (23). – P. 31–37 ; [Electronic resource]. – Access mode : http://nbuv.gov.ua/UJRN/NvChdieu_2014_3_6. 23. Ponomarenko V. S. *Vytoky i osoblyvosti nevyznachenosti pry pryiniatti investytsiynikh rishen* [The sources and peculiarities of uncertainties in investment decision-making] / V. S. Ponomarenko, L. M. Maliarets, O. V. Dorokhov // Aktualni problemy ekonomiky. – 2011. – No. 4. – P. 151–159 ; [Electronic resource]. – Access mode : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/APE/2011_4/APE_2011-04/151-159.pdf. 24. Ofitsiynyi sait Yevropeiskoi asotsiatsii avtovyrobnikiv (ACEA). – Access mode : <http://www.acea.be>. 25. Varkhola M. *Tekhnoparki kak instrument ustraneniya regionalnykh razlichiy soglasno rekomendatsiyam Evropeyskogo Soyuza* [Technoparks as an instrument for elimination of regional differences according to the European Union recommendations] / M. Varkhola, L. Dubovitska // Nauchnyy dialog. – 2014. – No. 7 (31). – P. 84–94. 26. Index of Economic Freedom 2016 [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.heritage.org/KN2008-2013>. 27. *Kechnecké noviny : 2008 – 2013* [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.kechnec.sk/clanok/archiv-kechnecne-noviny>. 28. Dubovitska L. *Znachenie tekhnoparkov v nastoyashchee vremya* [The current value of technology parks] / L. Dubovitska // *Modernizatsiia systemy derzhavnogo upravlinnia: teoriia ta praktyka* : mater. nauk. prakt. konf. za mizhnar. uch. (11 kvitnia 2014 r.) : in 2 parts. – Part 2 / za nauk. red. chlen-kor. NAN Ukrainy V. S. Zahorskoho, dots. A. V. Lipentseva. – Lviv : LRIDU NADU, 2014. – P. 362–366. 29. Tyshchenko V. F. *Diahnostyka vektora rozvityku ekonomiky znau: rehionalnyi aspekt* [The diagnosis of the knowledge economy vector: the regional aspect] / V. F. Tyshchenko // Ekonomichnyi chasopys-XXI. – 2013. – No. 9–10 (1). – P. 31–34 ; [Electronic resource]. – Access mode : [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecchado_2013_9-10\(1\)_9.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecchado_2013_9-10(1)_9.pdf).

Інформація про авторів

Піддубна Людмила Іванівна – д-р екон. наук, професор кафедри економіки та оцінки майна підприємств Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (просп. Науки, 9-А, м. Харків, Україна, 61166, e-mail: L.i.poddubnaya@gmail.com).

Горобинська Маріанна Володимирівна – канд. екон. наук, доцент кафедри економіки та оцінки майна підприємств Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (просп. Науки, 9-А, м. Харків, Україна, 61166, e-mail: gorobinskaya_m@mail.ru).

Інформація об авторах

Поддубная Людмила Ивановна – д-р екон. наук, професор кафедри економіки та оцінки имущества підприємств Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (просп. Науки, 9-А, г. Харьков, Україна, 61166, e-mail: L.i.poddubnaya@gmail.com).

Горобинская Марианна Владимировна – канд. экон. наук, доцент кафедры экономики и оценки имущества предприятий Харьковского национального экономического университета имени Семена Кузнеця (просп. Науки, 9-А, г. Харьков, Украина, 61166, e-mail: gorobinskaya_m@mail.ru).

Economics (9-A Nauky Ave., Kharkiv, Ukraine, 61166, e-mail: L.i.poddubnaya@gmail.com).

Information about the authors

L. Piddubna – Doctor of Sciences in Economics, Professor of the Department of Economics and Enterprise Property Evaluation of Simon Kuznets Kharkiv National University of

M. Gorobynska – PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Economics and Enterprise Property Evaluation of Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9-A Nauky Ave., Kharkiv, Ukraine, 61166, e-mail: gorobinskaya_m@mail.ru).

Стаття надійшла до ред.
01.12.2016 р.

УДК 332.873.1:64.012.08

JEL Classification: D18

MODELLING THE CONSUMER ECONOMIC SECURITY MANAGEMENT IN THE HOUSING AND UTILITIES SECTOR: THE CASE OF THE CITY OF KHARKIV

K. Savenko

The consumer economic security management in the housing and utilities sector (HUS) of Kharkiv has been researched as a process involving a comprehensive assessment of the housing and communal services market business environment, with detailed description of the current problems in the HUS, evaluation of the impact of real and potential dangers, identification of internal and external economic threats inherent in the public utilities sector that negatively affect consumer interests, as well as practical steps providing an appropriate security level.

An active position of the subjects of consumer economic security management in the public utilities sector has been proved to contribute to the territory development, minimization of the impact of negative factors, optimization and more rational use of the enterprise financial potential, stability of heat and water supply systems, wastewater disposal systems, reduced energy consumption, solving environmental problems, raising the awareness and certainty of the future, providing manageability and efficiency of change.

The research has made it possible for the author to define the general set and the meaningful content of functions of managing consumer economic security in the HUS that give an idea of how management process is effectuated and how it reflects the organizing impact of the management subject on the management object. As a result of the research, a model of consumer economic security management in the public utilities sector has been developed, this model showing the interaction of its elements (management subjects and objects, functions and methods with their formulation, place and significance clearly defined by the author), with a view to justifying and providing a proper level of economic security meeting the sector norms, regulations and standards.

Keywords: consumer economic security management, housing economy, consumer of the public utilities services, public utilities services quality, internal and external threats.

РОЗРОБЛЕННЯ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ СПОЖИВАЧІВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ НА ПРИКЛАДІ МІСТА ХАРКОВА

Савенко К. С.

Досліджено процес управління економічною безпекою споживачів у сфері житлово-комунального господарства (ЖКГ) на прикладі м. Харкова, що передбачає всебічне оцінювання середовища функціонування споживчого ринку послуг ЖКГ із конкретизацією наявних проблем, сформованих у сфері житлово-комунального господарства, із визначенням впливу реальних і потенційних джерел небезпеки, економічних внутрішніх та зовнішніх загроз, притаманних житлово-комунальній сфері, які негативно впливають на економічні інтереси споживача, а також застосовувану на практиці систему заходів забезпечення належного рівня захищеності.